

9/vi/1982

EL LLENGUATGE

Compondre

S embra realment que sí, que val la pena de dedicar un nou comentari a l'ús dels verbs *compondre* i *composar*. Dit més exactament, a l'ús indegut que es fa del verb *composar* en lloc de *compondre*. És una qüestió ja molt tractada i, d'altra banda, molt simple, que no exigeix explicacions gaire complicades. Ens resistiem francament a fer-ho, amb la lògica temença que el lector habitual d'aquesta columna, un cop vista l'escassa novetat del tema, ens abandoni tot seguit. Però, en poc temps, ens han fet arribar tantes denúncies —pobres de nosaltres!— sobre la persistència en l'ús erroni de *composar* que, al capdavant, ens hi hem decidit: qui ens fa saber que en un llibre d'aparició recent sobre la cançó catalana actual s'usa sistemàticament, i una colla de vegades, *composar* en lloc de *compondre*, qui ens comunica, indignat, que certs locutors de ràdio —o qui sap si de televisió— ignoren també l'existència de *compondre*, qui que acaba de llegir-ho a tal o tal revista.

El verb *composar*, tal com es pot llegir a qualsevol diccionari de la llengua, i tal com s'ha divulgat sovint, no significa sinó «imposar arbitràriament (a algú) una contribució, una multa, etc.», i «captènr-se (amb algú) fent-lo anar dret, imposant-li, fent-li creure el que volem». *Composar*, doncs, és gairebé un sinònim de *imposar* i el seu ús correcte és, de fet, limitadíssim, contràriament a *compondre*, que té un camp d'aplicació molt ampli, des de l'expressió de l'acció de formar un tot reunint les parts fins a la composició musical i tipogràfica. Com que, en els casos que comentem, i que han motivat les denúncies que hem rebut, sempre que s'utilitza el verb *composar* es fa amb el valor que, en realitat, té el verb *compondre*, gairebé no caldria sinó recordar que cal dir sempre *compondre* en lloc de *composar*, i diem «sempre» perquè és improbable que algú vulgui utilitzar aquest darrer verb amb el valor que realment té. Diguem, tanmateix, els exemples més corrents: *Els membres que componen* (no *composen*) *l'òrgan de direcció del partit*, *Una cançó que va compondre* (no *composar*) *fa molts anys*. Però potser sí que podem dir una cosa de nou: en la composició tipogràfica predomina avui el sistema anomenat *fotocomposició*. Si per mitjà del verb corresponent volem especificar que un text es compon per aquest sistema, cal recórrer, anàlogament, no a «*fotocomposar*» sinó a *fotocompondre*.

Albert Jané